

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА
СМЈЕР: СПОРТСКИ СМЈЕР
РАЗРЕД: ДРУГИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

У домену образовања, историја својим садржајима омогућава ученицима да се упознају са свим значајнијим друштвеним процесима и догађајима који су утицали на развој цивилизације, чиме директно доприноси развоју њихове опште културе. На тај начин се остварује не само усвајање основних појмова везаних за прошлост људског друштва, већ и омогућава лакше разумијевање савремених процеса и догађаја.

У васпитном процесу, историја има примаран значај у формирању националног идентитета и развоју личности. Читање историјских текстова изазива одређене емоције, које изазивају осјећај националне свијести, патриотизма ... Осим тога, историја доприноси и разбијању одређених предрасуда према појединим народима, расама и вјерским групама, што је предуслов за конституисање друштава заснованих на демократским принципима.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА:

- усвајање основних знања о историји као науци и наставном предмету;
- развијање способности разумијевања историјског времена, простора и употребе историјске литературе и терминологије;
- упознавање ученика са свим врстама историјских извора и указивање на неопходност критичког приступа информацијама које су у њима садржане;
- упознавање са значајним догађајима, процесима и личностима политичке, економске и културне историје, који су обиљежили одређене историјске епохе;
- развијање способности критичког и историјског мишљења и логичког закључивања;
- афирмација аргументованог дијалога;
- утицање на формирање личности ослобођене од нетрпељивости, ксенофобије, предрасуда и националистичких идеала; његовање демократских облика понашања, вјерске и националне толеранције;
- оспособљавање ученика за процес перманентног образовања;
- ученик треба да се заинтересује за проучавање прошлости, за проучавање других култура, да се учи изношењу аргумената и различитих мишљења, као и да се мотивише за изучавање националне историје.

САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ (ИСХОДИ) ПРОГРАМА:

Оперативни циљеви/исходи произилазе из општих циљева и усмјерени су на ученике. Они показују шта ученик треба да научи, сазна, постигне, може да уради ... Оперативни циљеви обједињују садржајне (појмови, принципи, законитости) и процесне циљеве (разне когнитивне и комуникацијске способности и компетенције) и служе као основа за дефинисање стандарда знања.

Колона садржаји програма/појмови представља отворен избор за реализацију предвиђених циљева и активности. У складу са могућностима и захтјевима ученика, наставник је слободан да колону допуни или скрати у обиму који неће угрожавати могућност стицања компетенција према постављеним стандардима знања.

Колона корелације са другим наставним предметима представља упутства и препоруке за остваривање функционалне сарадње из предметних области у којима је могуће направити логичку везу и преплитање од користи за савладавање наставних јединица.

ПРЕГЛЕД ТЕМАТСКИХ ЦЈЕЛИНА

	НАЗИВ ТЕМЕ	Оквирни број часова
1.	Европа од XI до XV вијека	(8)
2.	Јужнословенски народи и њихови сусједи од XII до XV вијека	(10)
3.	Успон Европе од XV до XVIII вијека	(8)
4.	Јужнословенски народи под влашћу Турске и Хабзбуршке Монархије од XVI до XVIII вијека	(12)
5.	Револуционарна грађанска Европа и свијет крајем XVIII и почетком XIX вијека	(10)
6.	Национални покрети на Балкану	(12)
7.	Међународни односи између 1878. и 1912. године	(3)
8.	Јужнословенске земље између 1878. и 1912. године	(9)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

ТЕМА 1- Европа од XI до XV вијека		Оквирни број часова (8)
Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима

<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише који временски период обухвата раздобље позног средњег вијека; • препознаје промјене у привреди и друштву у периоду развијеног феудализма; • разумије зачетке робно- новчане привреде; • опише настанак и развитаك средњовјековног града; • схвати услове настанка сталешких монархија; • објасни друштвено- политичке прилике у Византијском царству; • анализира узроке и посљедице крсташких ратова; наведе најзначајније државе Западних и Источних Словена; <ul style="list-style-type: none"> • наброји неке од најпознатијих владара средњовјековне Чешке, Пољске и Русије; • образложи друштвене сукобе у развијеном 	<p>Робно-новчана привреда; средњовјековни град; еснаф или цех; трговина; мјенице; Француска; војводство; грофовија; краљев домен; Стогодишњи рат; Јованка Орлеанка; Енглеска; Књига страшног суда; Велика повеља слобода; Парламент; Римско-њемачко царство; Гргур VII Хилдебранд; Каноса; конкордат; Хоенштауфовци; Хабзбурговци; Византија; пронија; крсташки ратови; Млетачка република; дужд; крсташке и грчке државе; Чешка; Карло IV; Златна була; хуситиПољска; шљахта; Русија; Татари; Златна хорда; Москва – Трећи Рим; јерес; богумили; катари; патарени; инквизиција; фрањевци; доминиканци; жакерија; чомпи; универзитет; сколастика; штампарија; Јохан Гутенберг; романски стил; готски стил.</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ритерска књижевност (Пјесма о Роланду); • градска књижевност (Данте – Божанствена комедија). • романи; • биографије. <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • законодавна дјелатност. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • људска права; • историја религија. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • историја умјетности(романика, готика); • средњовјековна умјетност (архитектура, сликарство, вајарство); • културно-историјски споменици.
--	--	--

феудализму – јереси и сељачки устанци; <ul style="list-style-type: none"> • укаже на најзначајније проналаске средњег вијека; • уочи значај оснивања првих универзитета и развој културе и умјетности. 		
---	--	--

ТЕМА 2- Јужнословенски народи у 18. и у 19. вијеку	Оквирни број часова (10)
---	--------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • упозна најзначајније тековине првих Немањића; • разумије значај успостављања државне и црквене самосталности; • познаје друштвено и државно уређење средњовјековне Србије; • објасни привредни и културни напредак државе Немањића; • покаже на карти у којим правцима се ширила српска држава у XII, XIII и XIV вијеку; • одреди просторне и временске оквире настанка средњовјековне Босне; • наведе 	Велики жупан; удеони кнез; примогенитура; Стефан Немања; Стефан Првовјенчани; аутокефалност; Сава Немањић; Хиландар; краљ Урош; краљ Милутин; Стефан Дечански; Стефан Душан; Душанов законик; византијске титуле; властела; себри; савладарство; цар Урош Нејаки; Власи; бан Кулин;; црква босанска; богумили; Стјепан II Котроманић; Твртко I; сугуби вијенац; ктитор; манастир; житија; родослови; љетописи; стећак; Рагусион; кнез; дубровачка властела; пучани; султан; спахије; спахилук; тимар; Српска деспотовина; <i>херцег од светог Саве.</i>	Српски језик и књижевност: <ul style="list-style-type: none"> • биографије; • хагиографије; • родослови; • љетописи; • <i>Љетопис попа Дукљанина;</i> • <i>Мирослављево јеванђеље.</i> Социологија: <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • законодавна дјелатност; • <i>Душанов законик.</i> Демократија и људска права: <ul style="list-style-type: none"> • историја религија; • државно и друштвено уређење; • људска права. Ликовна култура: <ul style="list-style-type: none"> • архитектура; • сликарство; • вајарство;

<p>неке од најзначајнијих владара;</p> <ul style="list-style-type: none"> • схвати каква је била улога цркве босанске; • доведе у везу утицај сусједних земаља на развој босанске државе; • вреднује најзначајнија достигнућа средњовјековне културе Јужних Словена; • уочи особености културног развоја средњовјековне Босне; • објасни настанак, ширење и значај Дубровачке републике; • опише државно и друштвено уређење Османског царства; • анализира стање у државама на Балканском полуострву, уочи турских освајања; • зна правце турских освајања на Балканском полуострву; • наведе прилике у којима је формирана Српска деспотовина; • укаже какав је био однос између Турске и Угарске у XIV и XV вијеку. 		културно-историјски споменици.
--	--	--------------------------------

ТЕМА 3- Успон Европе од XV до XVIII вијека	Оквирни број часова (8)
---	-------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише који временски период обухвата раздобље новог вијека; • разумије значај научно-техничких достигнућа; • објасни узроке и посљедице великих географских открића; 	<p>, Научно-техничка открића; компас; каравела; Бартоломео Дијас; Васко да Гама; Христифор Колумбо; Фернандо Магелан; конквистадори; колоније; мануфактуре; капитализам;</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дјела италијанских писаца и пјесника (Данте Алигијери – <i>Божанствена комедија</i>, Франческо Петрарка,

<ul style="list-style-type: none"> • наведе имена најзначајнијих морепловаца; • познаје основне карактеристике капиталистичке производње; • уочи разлику између буржоаске и радничке класе; • схвати каква је разлика између старог и новог погледа на свијет, односно да укаже на разлоге нових појава у култури; • наброји најистакнутије представнике хуманизма и ренесансе; • објасни узроке који су довели до појаве вјерских покрета; • се упозна са основним карактеристикама апсолутне монархије; • истакне у чему је разлика између сталешке монархије и апсолутне монархије; • укаже на специфичности буржоаских револуција. 	<p>буржоазија; надница; најамни радник; хуманизам; ренесанса; реформација; Мартин Лутер; протестантизам; калвинизам; противреформација; језуити; инквизиција; апсолутизам; апсолутна монархија; Луј XIV; Луј XV; Чарлс I; Оливер Кромвел; просвијећени деспоти; Марија Терезија; Јосиф II; Петар Велики.</p>	<p>Ђовани Бокачо – <i>Декамерон</i>).</p> <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • друштвени односи. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • историја религија. <p>Математика, физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познати математичари, физичари, астрономи, научници о природи (Никола Коперник, Ђордано Бруно, Галилео Галилеи...); • научно-техничка достигнућа. <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • миграције становништва; • колонизација; • откриће новог континента. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • архитектура; • сликарство; • вајарство; • познати градитељи, сликари и вајари (Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Рафаел Санти, Тицијан...).
---	--	--

<p>ТЕМА 4-Јужнословенски народи под влашћу Турске и Хабзбуршке монархије од XVI до XVIII вијека</p>	<p>Оквирни број часова (12)</p>
--	---------------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • образложи какво је било државно и друштвено уређење Османског царства; • зна који су народи на Балканском полуострву примили ислам; • опише Прву и Другу сеобу Срба; • уочи разлику у начину живота у Србији и Црној Гори за вријеме османске власти; • разумије улогу Пећке патријаршије и њен однос према османлијској власти и цариградској патријаршији; • објасни узроке који су довели до опадања привредног и друштвеног развоја јужнословенских земаља; • наведе облике отпора покороног хришћанског становништва према османлијској власти; <p>схвати какав је био положај Срба и других народа под влашћу Хабзбуршке монархије и</p>	<p>Кулук; зијамет; хас; јаничар; харач; <i>данак у крви</i>; диван; велики везир; везир; паша; пашалук; беглер-бег; ејалет; санџак-бег; санџак; кадија; раја; исламизација; читлук; читлук-сахибија; чифчија; <i>Бечки рат</i>; <i>Велика сеоба Срба</i>; патријарх Арсеније III; патријарх Арсеније IV; Пећка патријаршија; паланка, махала; чаршија; џамија; хан; зулум; хајдуци; јатак; харамбаша; барјактар; ускоци; Војна крајина; Млетачка република; Кандијски рат; Дубровник.</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • епска књижевност; • биографије. <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • закони. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • облици државног и друштвеног уређења, људска права; • историја религија. <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • миграције становништва. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • архитектура, вајарство, сликарство; културно-историјски споменици.

Млетачке републике.		
---------------------	--	--

ТЕМА 5: Револуционарна грађанска Европа и свијет крајем XVIII и почетком XIX вијека	Оквирни број часова (10)
--	--------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> познаје најзначајнија техничка открића, крајем XVIII и почетком XIX вијека; уочи промјене у структури друштва; укаже на узроке који су довели до рата за независност сјеверноамеричких колонија; упозна друштвене и политичке прилике у Француској уочи и током револуције; објасни у чему је значај Француске буржоаске револуције; схвати какве промјене су настале у Француској након пада јакобинаца; разумије какав је био карактер Наполеонове владавине; зна одлуке Бечког конгреса и улогу Свете алијансе; опише који су догађаји проузроковали почетак револуција у Европи 1848/49. 	<p>Индустријска револуција; „летећи“ чунак; гвоздени механички разбој; парна машина; пароброд; Стивенсова локомотива; телеграф;</p> <p>„бостонска чајанка“ <i>Декларација независности</i>; сталежи у Француској;</p> <p>Бастиља; <i>Декларација права човјека и грађанина</i>; фејанци; жирондинци;</p> <p>јакобинци; Максимилијан Робеспјер;</p> <p>јакобинска диктатура; термидорци;</p> <p>Директоријум; Наполеон Бонапарта;</p> <p>Бечки конгрес; Света алијанса; <i>Друго царство</i>; Клеменс фон Метерних;</p> <p>Фридрих Виљем IV; „Млада Италија“</p> <p>Ђузепе Гарибалди; Лајош Кошут; <i>Српска Војводина</i>;</p> <p>раднички покрет;</p> <p>утопијски социјализам; Карл Маркс и Фридрих Енгелс; Пијемонт; Виктор Емануел; Пруска; Бизмарк;</p> <p>Бахов апсолутизам; Аустро-угарска нагодба</p>	<p>Филозофија:</p> <ul style="list-style-type: none"> познати филозофи и развој филозофске мисли. <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> државно и друштвено уређење; закони. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> државно и друштвено уређење; људска права. <p>Математика, физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> познати математичари, физичари, научници; научно-техничка достигнућа. <p>Ликовна култура:</p> <p>културно-историјски споменици</p>

<p>године;</p> <ul style="list-style-type: none"> наведе специфичности и значај револуционарних збивања 1848/49. године; препозна тековине радничког покрета у Европи; анализира догађаје који су довели до уједињења Италије и уједињења Њемачке; образложи како је настала Аустроугарска. 		
---	--	--

ТЕМА 6: Национални покрети на Балкану	Оквирни број часова (12)
--	--------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> опише прилике у Београдском пашалуку уочи Првог српског устанка; објасни карактер и значај Првог и Другог српског устанка; схвати друштвено-политичке прилике у Србији за вријеме владавине кнеза Милоша Обреновића; наведе какав је напредак доживјела Србија за вријеме уставобранитељске владавине; уочи значај владавине кнеза 	<p>Фермани; Порта; дахије; „сјеча кнезова“;</p> <p>Карађорђе;</p> <p>Правитељствујушчи совјет;</p> <p>попечитељи; Врховни земаљски суд;</p> <p>магистрати; Велика школа;</p> <p>Хаџи проданова буна; Милош Обреновић; Споразум Милош-Марашлија; хатишерифи;</p> <p>Државни савјет; Михаило Обреновић;</p> <p>уставобранитељи;</p> <p>Александар Карађорђевић;</p> <p>Начертаније;</p> <p>Светоандрејска скупштина; Први балкански савез;</p> <p>Намјеснички устав;</p> <p>Санстефански уговор;</p> <p>Берлински конгрес;</p> <p>просвјетитељи; Матица</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> романтизам; књижевна дјела Вука Стефановића Карацића, Бранка Радичевића, Ђуре Даничића, Ђуре Јакшића, Петра II Петровића Његоша... <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> државно и друштвено уређење; закони. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> државно и друштвено уређење; закони и устав; људска права. <p>Ликовна и музичка култура:</p>

<p>Михаила Обреновића;</p> <ul style="list-style-type: none"> • вреднује значај српских стваралаца и развој културе код Срба до средине XIX вијека; • образложи како је дошло до стварања црногорске државе; • познаје прилике у Босанском пашалуку у првој половини XIX вијека; • укаже на догађаје који су довели до буна и устанака у Босни и Херцеговини од 1834. до 1858. године; • истакне узроке и последице устанка у Босни и Херцеговини 1875. године; • наброји неке од најзначајнијих одлука Берлинског конгреса. 	<p>српска; главари; Петар I Петровић; Петар II Петровић Његош; Сенат; Гвардија; нерјаничка гарда; кнез Данило Петровић; капетаније; <i>Законик</i>; ага; бег; низам; „Змај од Босне“ <i>Хатишериф од Гилхане</i>; босански фрањевци; Омер-паша Латас; Прва Пецијина буна „Невесинска пушка“.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • сликарство (барок, рококо, класицизам); • познати сликари (Теодор Крачун, Арса Теодоровић, Катарина Ивановић...); • први оркестри у Србији; • музичко стваралаштво; <p>културно-историјски споменици.</p>
--	--	--

ТЕМА 7: Међународни односи између 1878. и 1912. године	Оквирни број часова (3)
---	-------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише напредак капиталистичког друштва у другој половини XIX вијека и првој деценији XX вијека; • укаже на најзначајнија техничка достигнућа и проналаске; 	<p>Либерални капитализам; империјализам; монополизам; <i>револуција електрицитета и челика</i>; колоније; Тројни савез; Антанта; Источно питање; Балкански савез; Прва интернационала; Париска комуна; Друга интернационала; либерализам; социјализам;</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пјесничка дјела; • романи. <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • закони. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • закони и устави; • људска права. <p>Математика,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • упореди појмове либерални капитализам и империјализам; • уочи супротности између великих сила крајем XIX и почетком XX вијека; • наведе узроке који су довели до стварања Тројног савеза и Антанте; • објасни на који проблем се односи Источно питање; • схвати суштинске захтјеве радничке класе. 	комунизам.	<p>физика, хемија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познати математичари, физичари и научници (Никола Тесла, Михајло Пупин, Рудолф Дизел, Александер Бел, Елиша Греј, Алберт Ајнштајн, Менделјејев, Нобел...); • научно-техничка достигнућа. <p>Биологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дарвинова теорија еволуције. <p>Психологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развој психологије као науке. <p>Ликовна и музичка култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сликарство; • познати сликари; • музичко стваралаштво; културно-историјски споменици
---	------------	--

ТЕМА 8: Јужнословенске земље између 1878. и 1912. године	Оквирни број часова (9)
---	-------------------------

Оперативни циљеви / Исходи	Садржај програма / појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје основна обиљежја економског живота у Србији, крајем XIX и почетком XX вијека; • схвати како се у горе наведеном периоду развијао страначки живот у Србији; • разумије основне карактеристике унутрашње и спољне политике династије 	<p>Милан Обреновић; <i>Тајна конвенција</i>; Александар Обреновић; Либерална странка; Напредна странка; Радикална странка; Светозар Марковић; Мајски преврат; Петар Карађорђевић; парламентаризам; Српска социјалдемократска партија; царински рат; кнез Никола Петровић; Државни савјет; министарства; Велики суд; нахије; капетаније; клубашаи; праваши; бомбашка афера; Светозар Милетић; Уједињена омладина</p>	<p>Српски језик и књижевност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пјесничка дјела; • романи, приповијетке; <p>Социологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • закони. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • закони и устави; • људска права.

<p>Обреновић у времену од 1878. до 1903. године;</p> <ul style="list-style-type: none"> • наброји догађаје који су довели до мајског преврата; • опише друштвено-економски живот у Србији у периоду између 1903. и 1912. године; • објасни привредне и политичке прилике у Црној Гори од 1878. године; • укаже како се одвијала политичка борба војвођанских Срба за аутономију; • анализира економско стање и политички живот у Хрватској од 1878. до 1912. године; • зна какав је био државно-правни положај Босне и Херцеговине за вријеме Аустроугарске окупације; • наведе друштвене, економске и политичке прилике на подручју Старе Србије, Косова и Метохије у другој половини XIX и почетком XX вијека. 	<p>српска; „српска Атина“; Иван Мажуранић; Драгутин Куен Хедервари; мађаризација; Јосип Јурај Штросмајер; Фрањо Рачки; Стјепан Радић; Светозар Прибићевић; политика „новог курса“; политичке странке у Хрватској; Хрватско-српска коалиција; Франо Супило; Велеиздајнички и Фридјунгов процес; Калајев режим; Петар Кочић; анексија; Млада Босна; Призренска лига.</p>	<p>Ликовна и музичка култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сликарство; • познати сликари; • музичко стваралаштво; • културно-историјски споменици.
---	--	---

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

Увођење ученика у изучавање наставних садржаја историје, предвиђених за први разред гимназије, нужно је усмјерити тако да ученик истовремено буде и објект и субјект васпитно-образовног процеса, како би се на тај начин оспособио за самосталан рад и даље самообразовање. Избором и синхронизованом примјеном одговарајућих облика рада (фронтални рад, рад у пару, индивидуални рад, групни рад), метода (метода усменог излагања, метода рада са уџбеником и другим штампаним текстом, метода писаних и илустративних радова, метода демонстрације, метода екскурзија), средстава (уџбеник, историјске карте, дијафилмови, DVD, видео-касете, наставни листићи, готове графофолије...) ученик долази у сам центар педагошког интересовања. Комбинацијом наведених облика и метода рада, као и коришћењем расположивих средстава, наставу је могуће организовати тако да у њој ученик стиче знања и искуства, која ће подстаћи његове мисаоне и радне потенцијале у циљу ефикаснијег развоја његове личности не као репродуктивне, већ као продуктивне и стваралачке. У реализацији наставног програма важно је истаћи кључне процесе, тачке преокрета и цивилизацијске тековине, које су судбоносно утицале на развој људског друштва и онда нагласити начин и мјеру у којој су ти процеси, покрети и тековине утицали на историју региона.

У циљу пуног остваривања образовних, функционалних и васпитних задатака наставе историје, наставник бира, комбинује и примјењује најефикасније облике и методе рада. Понекад реализација програмских садржаја може бити конципирана и на самостални рад ученика. Ученике треба упућивати да путем анализе, поређења и уопштавања сами долазе до историјских сазнања. Битна претпоставка за такво усвајање знања је извођење наставе која је уско повезана са радом на историјским изворима и њиховим критичким читањем. У том контексту, поред класичних, традиционалних и устаљених облика и метода рада, наставницима се препоручује да, у духу активног учења, примјењују и интерактивне облике рада, посебно тимове ученика, који у групама, заједнички, раде на рјешавању неког проблема. Другим ријечима, неки исти феномени могу се сагледавати из више различитих углова, при чему су тимови ученика међусобно зависни, што их нужно тјера на међутимску сарадњу, размјену података ... Рангирање – широко примјенљив облик рада у разним врстама тема, који помаже ученицима да сами уоче приоритете, односе међу појавама, чиме развијају способност класификовања и категорисања појава. Прављење билтена на задату тему – у овом облику рада ученици пишу текстове на основу сопственог искуства, мишљења и става о одређеној теми. Њихов рад подразумијева координацију, договор око концепције структуре, организације и теме текстова. У овој врсти рада долази до изражаја вјежбање вјештине групног рада, усаглашавање различитих мишљења, тражење најбољег рјешења. Израда појмовних мапа – кључна ствар је израда појмовних оквира, односно општих појмовних прегледа за одређену област, тако да се најопштији појам налази на врху мреже, а испод њега се сукцесивно редају појмови мање општости. Овакви и слични облици рада утичу на изграђивање самосталности ученичког мишљења, на његову моралну оријентацију и хуманистичку визију свијета, чиме се остварује успјешна настава

историје.

ДИДАКТИЧКЕ ПРЕПОРУКЕ – Наставнику се сугерише употреба различитих метода рада, комбиновање фронталне наставе („предавање“, излагање) са активним методама – размишљањем, истраживањем, рјешавањем проблема, радом у групама, паровима, семинарски рад, пројектни рад ...

Са методичког становишта, наставнику се при планирању рада препоручује да води рачуна о активним облицима и методама рада, који ће ученике мотивисати и увести их у самосталан рад, уз помоћ историјске карте, извора, илустрованог градива, уџбеника и друге популарне литературе. На тај начин, ученике уводимо и у методологију рада и оспособљавамо их за самосталан рад и самообразовање. Оперативни наставни циљеви

наглашавају испуњавање начела савјесне активности ученика у усвајању нових информација и њиховом продубљивању и ширењу.

За савремени приступ настави историје од посебног значаја су и историјске екскурзије, теренски рад, обиласци музеја и то како за стицање нових информација тако и за развијање правилног односа према вредновању и чувању културног наслеђа.

Препоручује се да методе рада уз помоћ историјске карте, текстова, илустративног градива и графичких приказа буду саставни дио све три фазе наставног процеса – учења и подучавања, понављања и утврђивања и провјеравања знања и оцјењивања.

При већини активних облика рада, гдје ће ученици провјеравати и вјежбати своје знање и вјештине (по датим критеријима) и поредити га са резултатима датог задатка, биће више подстицајног одушевљења, а мање оптерећености страхом од оцјене.

Методика наставе историје треба да омогући складно развијање психо-моторне, афективне и комуникативне способности ученика, подстиче слободу и креативност идеја, развија културне, естетске и интелектуалне вриједности и способности.